

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm Primvm eod. Tit. in 6. Ecclesia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

CAPITVLVM VLT.

Beneficio.

PARAPHRASIS.

Si Ecclesia contra latam sententiam non appellauit, sed restitutionem in integrum petiuit, & repulsa est, iterum in alio iudicio restitui non debet, nisi ad petendam appellationem. Si tamen noua causa emergat, videl. nouæ defensiones ostendantur, tum simpliciter ei cognita causâ, restitutio concedi poterit. Habentur hæc in tribus ll. C. Si sæpius restitutio in integrum postuletur.

SUMMARIVM.

1. *Sententia lata super restitutione in integrum transit in rem iudicatam, nisi intra decendium appellatum sit.*
2. *Vnde contra denegatam restitutionem Minor aut Ecclesia non restituitur, nisi ex noua emergente causa.*
3. *Qui de causa restitutionis contra omissam appellationem cognoscere debet, est non tantum iudex à quo, sed etiam iudex ad quem, si quidem is sit absolutè Superior, secus est, si sit tantum Superior posita appellatione.*

NOTANDVM Vn. Sententia lata super restitutione in integrum transit in rem iudicatam, nisi intra decendium appellatum sit. Et merito hoc casu non auditur condemnatus, v. g. Minor, si petat restitutionem contra sententiam. Nam Iudex iterum cognoscendo de eiusmodi causâ, in dubiũ reuocaret, quæ antè ab ipso iudicata fuerunt. Quod fieri non debet, præterquam si noua causa restitutionis, vid. nouæ defensiones contra Aduersarium emergant. Exempla sunt: Si Minor, vel Ecclesia petens restitutionem in integrum propter non exhibita priuilegia succubuit, potest denuò petere, allegando præscriptionem, quam antea allegare intermiserat. Item, si Ecclesiæ, cum ob Procuratoris negligentiam in contracta vel iudicio damnnum passa esset, restitutio denegata fuit,

ed quòd à Procuratore damni resarcionè recuperare possit, secundum ea, quæ ex multorum sententia dicta sunt in c. 2. hoc tit. Sed postea procurator reperitur, vel de nouo efficitur impar ad soluendum, restitutio ecclesiæ concedi debet: quia cum ea prius denegata fuerit veluti per accidens, quia à procuratore damnnum resarcire posse videbatur, hac autem causa, ac veluti obitaculo restitutionis remoto, manet integra causa, quæ perse est, restituendi ecclesiæ, videl. læsio enormis, alio remedio non emendabilis.

At verò restitutio causâ cognitâ concedenda est Ecclesiæ aut Minori, ed quòd non appellari. Quandoquidem hæc noua restituendi causa est, diuersa ab illâ, quæ antè diudicata erat.

Sed quis Iudex de causa restitutionis contra omissam appellationem cognoscere debet. Respondet Bartolus in l. i. not. vlt. C. Si sæpius, Quòd non tantum Iudex à quo, sed etiam Iudex ad quem. Quòd verum est, si is sit absolutè Superior: secus, si sit tantum Superior, posita appellatione, vt Archiepiscopus comparatione subditorum Suffraganei sui. Talis enim adiri non potest, nisi ius appellandi competat. At verò post decendium à lata sententia ius appellandi non competit, nisi restitutio in integrum præcesserit, sicuti Abb. hic notat in fine c.

CAPITVLVM PRIMVM

cod. Tit. in 6.

Ecclesia.

PARAPHRASIS.

Si Ecclesia ex contractu, vel Iudicis sententia læsa sit, atque intra quadriennium petere restitutionem in integrum per negligentiam intermittat, postea ad beneficium restitutionis admitti non debet, nisi ostensum fuerit, præuarcatione, aut fraudem interuenisse; (quia videl. collatum fuit cum Prælato, seu administratore bonorum, vel is fraude circumuentus ne restitutionem peteret) aut si alia rationabilis

bilis causa adfit, propter quam Superior beneficium restitutionis etiam postea concedendum esse arbitretur.

S Y M M A R I V M.

1. Minor & Ecclesia integrum quadriennium habent ad petendam restitutionem quod respectu Minoris incipit ab exacto anno xxv. & durat vsque ad completum xxx. respectu vero ecclesie laesa incipit à tempore factae lésionis scilicet à tempore contractus celebrati, vel sententia lata.
2. Nomine ecclesie omnia loca pia & Collegia Clericorum ac Religiosorum comprehenduntur, etiam Xenodochia, si cum Episcopi auctoritate fundata sint; Confraternitates, si ad pietatem seu Religionis augmentum sint instituta. Collegia Studiosorum, non tanquam ecclesias sed quia in ijs multi sunt nati Minores, petere possunt restitutionem, sicut & qualibet respubl. aut Communitas. Nomine autem respubl. veniunt etiam ciuitates & vici, si iurium communium administratores habeant. Non autem capaces sunt restitutionis Congregationes seu Collegia opificum, mercatorum, &c.
3. Ecclesia gaudet beneficio restitutionis, etsi nondum extructa, sed primum extruenda sit.
4. Interdum ea etiam post quadriennium gaudet hoc beneficio, vti & respublica.
5. Causa beneficii huius restitutionis post quadriennium praeter collusionem & fraudem est laesio valde enormis, inculpata ignorantia aliudve iustum impedimentum obstant, quò minus intra quadriennium restitutio peteretur.
6. Et haec extraordinaria restitutio dari potest vsque ad annos xxx. vel xl.

NO T A N D V M I. Sicuti Minor quadriennium continuum habet ad petendam restitutionem, l. vlt. C. de temporib. in integrum restitutionis, ita etiam Ecclesia,

prout etiam habetur in Clem. vii. hoc tit. Sed discrimen est, quòd hoc quadriennium Minori incipit ab aetate legitima, seu exacto anno xxv. & durat vsque ad completum xxx. At verò in Ecclesia laesa incipit à tempore factae lésionis, videlicet à tempore celebrati contractus, aut latae sententiae, sicuti Dominicus hic docet. col. 3. vers. Sed quando.

Nomine autem Ecclesiae intelliguntur omnia loca pia, & Collegia Clericorum, ac Religiosorum, comprehenduntur etiam xenodochia, si cum Episcopi auctoritate fundata sint, l. omnia, 24. C. de Episcop. & Clericis, & ex communi docet Dominicus in c. seq. q. 1. Quin & simili ratione Confraternitates, si ad pietatem seu Religionis augmentum institutae sint, teste Abb. in c. 1. extra, hoc tit. n. 15. vbi addit; Quòd & Collegium Studiosorum in integrum restitutionem petere possit, non tanquam Ecclesia, sed quia in eo multi sunt nati Minores.

His adde, quòd & Respublica, seu Communitas quaelibet perinde vt Ecclesia, restitutionem in integrum petere possit, l. quadriennij tempore post lésionem, Respublica, 4. C. Quibus ex causis maiores &c. Nomine autem Reipubl. etiam ciuitates, oppida, & vici comprehenduntur, si bonorum seu iurium communium administratores habeant; Non item Congregationes, seu Collegia opificum, mercatorum &c. vti tradit Abb. loco cit. Molin. tom. 2. disp. 574. n. 4.

Id in quaestione est, Vtrum Ecclesia gaudet beneficio restitutionis, si nondum extructa est, sed extruenda: Exempli causa: Aliquis decem millia litigiosa legauit pro Ecclesiae extructione, & ob negligentiam executoris deserta fuit appellatio interposita à testatore. Respondet Dominicus propè finem huius c. Si coepta est aedificari, tum gaudere; secus, si coepta non est, argum. l. 7. ff. de statu hominum, vbi dicitur; Qui in utero est, pro iam nato haberi, si de commodo eius agatur. Arbitror verò dici posse, etiam si Ecclesia coepta non sit aedificari, tamè vt causae piae restitutionem in integrum dari posse, saltem eo modo, sicuti & maioribus nati, & non privilegiatis ex causa iusta & euidente

M m m m m 3 conce

conceditur, tit. ff. & Cod. Ex quibus causis maiores. Et ad id multum iuuare debet causa pietatis, ac religionis.

NOTANDVM II. Ecclesie (sicuti & Reipubl.) interdum etiam post elapsum quadriennium concedi debet in integrum restitutio.

QVÆRITVR primò: Vtrum id sit speciale in Ecclesia, & Republ. vt etiam post quadriennium ipsi quandoque subueniatur. Respondeo cum Mol. cit. disp. 574. n. 3. esse id speciale, partim propter fauorem publicum, qui semper manet: partim quia Ecclesie tanquam personæ sanctæ citius succurri debet, cum per administratores gubernetur, quorum negligentia seu delictum non est æquum illi imputari. Sed Minor posteaquam ætatem legitimam consecutus est, maiorem fauorem iam non meretur, quàm alij; ideoque ex ijs tantum causis subueniri ipsi debet, ob quas etiam maiores natu restituuntur, vt dixi lib. 3, Th. mor. tr. 4. c. 11. n. 5, add. 1.

QVÆRITVR secundò: Quanam sint illæ aliæ causæ, præter collusionem, & fraudem, ob quas finito quadriennio Ecclesie in integrum restitui debent. Respondeo: duas potissimum à Doëtoribus afferri; I. Si læsio valde enormis fuerit, vt videre licet apud Couar. 1. resol. c. 2. n. 11 Mol. cit. n. 3, & sumitur ex e. penult. de rebus Ecclesie non alienandis. Quanam autem talis læsio censenda sit, Iudicis arbitrio committendum esse videtur, teste Couar. cit. n. 11. vers. Secundò. Mol. n. 3. in fine. II. Si inculpa ignorantia, aliudue iustum impedimentum obstitit, quò minus restitutio intra quadriennium peteretur, sicuti explicauit cit. c. 11. n. 4. Tale impedimentum in specie censetur, dum Prelatus, qui malè administrat, in uinis est, & non facillè adducitur, vt proprium factum retractet; vel si à Iudice, qui sententiam tulit, propter metum non audeat Ecclesia restitutionem petere, iuxta ea quæ notantur in e. tum ex literis, vbi Abb. n. 10. loc. cit.

QVÆRITVR tertio: Quanto tempo-

re Ecclesia, vel Respubl. post elapsum quadriennium ex supradicta aliqua causa restitui possit? Respondeo cum Couar. cit. c. 3. n. 12. in fine; Hanc restitutionem ex Iudicis officio extraordinariè dari posse, vsq; ad annos xxx. argum. l. sicuti in rem, C. de præscript. xxx. vel. xl. annorum, vbi Gl. margin. ait, ver. persecutione; Quòd contra Iudicis officium ordinariè non præscribitur ante tempus longissimum, videl. xxx. annos,

CAPITVLVM II,

Si aduersus.

PARAPHRASIS.

Si Prelatus aliùsue Procurator Ecclesie in iudicio agens confessionem fecerit, ex qua Ecclesia læsa fuit; post elapsum quadriennium, si restitutio in integrum peti per negligentiam intermissa fuit, amplius non conceditur; nisi rationalis causa aliud persuaserit. Ceterum si errorem qui in facto consistat, circa confessionem suam Ecclesie reuocare velit, semper auditur (sicuti & priuatus quilibet) donec causa finita sit.

SVMMARIVM.

1. Ecclesia læsa per Prelatum vel Procuratorem, qui in iudicio aliquid passus fuit, quod probari non poterat, succurrit duobus modis, petitione restitutionis in integrum, & reuocatione confessionis, allegando errorem facti (non iuris) commissum esse.
2. Error autem probari debet ante latam sententiam, non causa conclusam.

PRO intellectu huius e. aduerte; Si Prelatus v. g. nomine Ecclesie agens in iudicio quippiam fateatur, quod probari non potest, atque idcirco Ecclesia nocuentum incurrat, duplex modus est succurrendi: Primus, vt Ecclesia petat restitutionem in integrum, quo casu sufficere ei probare læsionem